

mittit conditione non impletâ positivè, concedo: non impletâ negativè, sed quæ adhuc potest impleri, nego. In leg. *Gornelius* loquitur Consulatus Proculus casu, quo hæredes necessarii positivè nolint, esse hæredes; ille autem qui adhuc non repudiavit, nequit dici, quod transgressus est conditionem.

156. Objicies quintò cum eodem; Si legatario datus sit substitutus vulgaris, & decedat ante acceptationem, vel agnitionem legati, non transmittit, sed defertur legatum substituto: quia institutus est sub hac conditione, si voluerit: ergo quia talis conditio est rigorosa conditio. Probat antecedens ex leg. *Si ita legatum*, §. *illi si voluit*, ff. de legatis 1. Secundo probat ex leg. *Si legata*, Cod. de legatis. Resp. negando antecedens, & ad primam probationem dico, quòd in tali lege nihil ad rem statuitur; nam in prædicta lege solum est sermo de legato relicto sub conditione potestativa, & legatarius ante impletam positivè conditionem decessit. Similiter ad secundam resp. legem *Si legata* non esse ad rem: nam in ea solum statuitur, quòd si legatarius, cui datus est substitutus, acceptet legatum, spirat substitutio. Verba legis hæc sunt: *Si legata*

relicta primus legatarius agnovit, substitutio eorum in persona Pontiano facta evanuit. Hæc lex: in qua ut vides nihil ad intentum Gomez.

157. Objicies sextò cum eodem, varia jura, ex quibus probari videtur, quòd filius suus, cui substitutus est datus, sit voluntarius; sed hæres voluntarius non transmittit jure suæ tatis: ergo nec filius suus, cui est datus substitutus. Resp. distinguendo: majâ efficitur voluntarius præcisè in ordine ad abstentionem, concedo: in ordine ad alia, nego. Sicut ergo beneficio Prætoris efficiuntur hæredes sub voluntariis in ordine ad hoc, ut possint abstinere se ab additione hæreditatis, quin præbideant tali beneficio: amittant jura suæ tatis; ita similiter in nostro casu.

158. Objicies ultimò cum eodem instando: Si illa conditio patris si voluerit non auferret ad filio suo suæ tatem, sed solum haberet pro effectu concedere tali filio potestatem, ut posset se abstinere ab hæreditate, talis conditio esset frivola; nam hoc beneficium jam illis concessum erat jure Prætorio: ergo talis conditio adjecta à patre auferret jura suæ tatis. Resp. negando antecedens, & ad includam probationem ajo ex doctrina Baldi, quòd licet Præ-

tor abstulisset à filio necessitatem ad eundem hæreditatem; tamen vilius conditionis à patre positæ auferret etiam de jure civili, & sic funditus enervantur vires necessitatis, & duplici beneficio potest filius abstinere se ab hæreditate: sicut licet filius possit de jure Prætorio agere contra testamentum patrum per querelam inofficiosa, etiam potest de jure Prætorio agere in tale testamentum per petitionem possessionis hæreditatis contra tabulas. Hæc in scribis in 202.

159. Hic agendum nobis erat de legitimatione; sed cum de illa fuscè à nobis sit actum in tractatu de irregularitate, dum de irregularitate ex defectu naturalium, & de quæ ejus remediis sermone institimus, ideo in præsentem illius enodationem omittimus.

SECTIO ULTIMA DE COLLATIONE

bonorum.

160. DIXIMUS hucusque qualiter, & quibus in portionibus qualiter, & quibus in portionibus, necnon quo titulo illis relinquenda sit legitima: restat ergo solum enucleare, quæ bona in collationem vocanda sunt post mortem patris, quòd prædictum, ut bene advertit Card. de Lugo *disput. 24. de Testamentis*, sect. 8. §. 4.

num. 201. ad Theologos potius, quam ad Juristas spectat. Agit de hac materia claritate, & eruditione, quæ assolet P. Molina à *disput. 237. usque ad 246.* nos autem quoniam brevitate in festamur, selectiora brevi calamo prælibemus.

161. Collatio ergo bonorum definitur à P. Molina *disput. 137.* quem sequuntur de Lugo *ubi supra* num. 194. Haenoldus *tract. 6. cap. 8. controuv. 10. quest. num. 541.* Allatio in communem parentis bonorum accerum, ex quo legitima debetur eorum bonorum profectiorum, quæ affectus effecta erant, ut cum aliis, tanquam hæres succedant. Hoc est, post mortem patris, ut æqualiter omnes filii succedant in ejus bonis debent singuli afferre, quæ prius ab ipso parente acceptant. Hæc collatio de jure antiquo Digestorum, & Codicis solum fiebat in successione ab intestato: hodie verò de jure Noviore ex Authentica *Licit*, Cod. de Collationibus, fit etiam dum filii succedunt ex testamento; nisi pater expresse prohibeat, ne filii inter se bona debeant institui filii, necnon ab illo accepta in collationem adducant, ut habetur in Authentico *de Triente*, & *semisse*, §. *illud quoque*, Collatione 3.

162. Ex quibus liquet primò, quòd filius, qui non vult esse hæres non tenetur conferre, nisi

nisi in casu, quo in vita patris tor dona accepisset, ut præjudicet legitimæ aliorum fratrum: nam tunc alii fratres possent agere in tales donationes, tanquam inofficiosas, ita cum communi P. Molina. Liquec secundo, quod filius, qui à patre vivente accepit dona, quæ sufficerent ad complementum suæ legitimæ, talis filius non potest petere aliquid post mortem patris præter accepta in ejus vita. Liquec tertio, quod collaterales non tenentur conferre, quæ acceperunt à consanguineis, si foris illis succedant: nam cum ipsis non deberetur hereditas, hinc est, quod ea, quæ à defuncto ipsis fuerant donata, non fuerunt data, ut postea compararentur.

163 Sed dubitatur primo: An non solam descendentes debeant conferre, quando succedunt ascendentibus; sed etiam ascendentes, quando descendentes succedunt? Resp. negativè cum communi contra Baldum, Decium, & alios, cujus ratio est: quia jure antiquo constat, quod ascendentes non debebant conferre, quæ à descendentes acceperant; atqui nullibi in jure novo talis collatio statuta est: ergo nullo jure tenentur conferre. Ratio autem, cur hoc ita dispositum est à jure, illa redditur à Doctoribus

nimium; quia cum naturaliter loquendo, & ex his, quæ pronius sunt accidere, parentes præmorianentur liberis, & solam turbato mortalitatis ordine, filii præcedant parentibus, nunquam præsumitur filium donantem aliquid patris ex animo dedisse, ut postea, computetur in hereditate.

164 Dubitatur secundo: Utrum quando nepotes succedunt avo simul cum filiis, tunc etiam nepotes debeant conferre? Ut cum distinctione procedam, resp. primo, nepotes debent conferre ea, quæ ipsorum patris ab avo accepit: nam cum nepotes, ut hac eadem dispensatione diximus, succedant representativè solam ex persona patris bujus locum subintrant, & ideo succedunt solam per stirpem, si pater tenebatur conferre ea, quæ acceperat, etiam ejus filii, qui ipsius personam representant, & ita expressum est in leg. 17. *Cod. Hujus tituli*. Resp. secundo, quod ea, quæ nepos immediatè ab ipso avo accepit tenetur conferre, si avus ea dedit nepoti contemplatione patris ipsius nepotis, non tamen si solam contemplatione, & amore ipsius nepotis ea dederit, Ita P. Molina, & Lugo.

165 Dubitatur tertio: quæ bona conferenda sunt? Hoc est præcipuum punctum hujus

controverfia, quod ut melius capias omnino retrahenda est divisio bonorum filiorum in *castrensis*, quasi *castrensis*, *adventitia*, & *profectitia* de quibus sat superque egimus Tract. de *Contractibus in genere*. Item rememorandum est, quod dominium, & administratio bonorum castrensiùm, & quasi est penes filium; dominium verò adventitiorum est apud filium; administratio autem, & usufructus apud patrem; & tandem dominium, & administratio profectitorum est solam penes patrem.

166 Uterius distinguendum est in donationibus factis à parentibus filiis; aliz enim sunt, ob *causam*, nempe, quæ dantur filio ad aliquid ei, necessarium, utile, aut pium, ut dos, donatio propter nuptias, patrimonium ad ordines, &c. Aliz sunt donationes simpliciter, aut sine causa; præterea aliz sunt donationes necessariæ ad educationem, & alimenta; aliz verò, quæ neque ad alimenta, neque ad educationem sunt necessariæ, ut donatio ad obtinendum officium publicum, & ad doctoratum v. g. his ita in memoriam vocatis.

167 Regula hæc generalis potest tradi pro bonis, quæ debent in collationem adduci à filiis, dum parentibus succe-

dunt. Illa solam subjecta sunt collationi, quæ accepta sunt ab eo, & ex ejus bonis, ex quibus legitima debetur. Ita colligitur ex leg. 29. *Cod. de Inofficioso testamento*, ibi: *Si ex substantia ejus profecta sit, de cujus hereditate agitur*. Unde certum est primo, quod bona castrensia, & quasi castrensia nullo modo vocanda sunt in collationem; & habetur expressè leg. 15. *Cod. Hujus tituli*. *Nec castrense, nec quasi castrense fratribus conferuntur*. Certum est secundo, bona adventitia non esse subjicienda collationi: nam, & si horum usufructus pertineat ad patrem dum vivit, tamen talia bona omni jure sunt filii. Item hoc constat ex leg. finali, *Cod. Hujus*, ibi: *Ut res, quas parentibus acquirendas esse prohibuimus, nec collationi post obitum eorum inter liberos subjaceant*.

168 Certum est tertio, quod si pater dum filio aliquid dono dat, quod non est in præjudicium legitimæ aliorum filiorum, si expressè protestetur se eo animo donasse, ut non veniant postea in collationem, tunc ea dona non debent conferri, etiam si donata sint ob causam, ut constat ex Authentica ex *Testamento*, *Cod. de Collationibus*, & ex leg. 1. *ff. de Donationibus*. Ut autem hæc omnia, quæ coarctatim, & quasi in genere dicta sunt,

sunt, melius intelligantur ad casus particulares: quoniam materiz utilitas ita postulat, per sequentes quaestiones descendamus.

169 Inquires ergo primò: qualiter dos, & donatio propter nuptias in collationem vocandæ sint? Resp. quod dos computanda est in legitima, subindeque trahi debet ad collationem, ut habetur leg. 29. *Cod. de Inofficioso testamento*. Similiter donatio propter nuptias computanda est ex leg. *Penultima, §. r. ff. Hujus*, & ex aliis iuribus, ac proinde ait P. Molina. si mater tribuat nurui torquem aureum, aut murenulas, aut quid simile, hæc computanda postea sunt in legitimam filii.

170 Inquires secundò: Utrum sumptus, quos pater expendit in convivio nuptiarum filiz conferendi sunt? Respondeo negativè cum communi: & ratio est: quia pater per tales sumptus nihil reibuit filiz; sed sua sponte absumit in honorem, festumque connubii: inò addit P. Molina, quod etiam si pater protestetur se impensas illas ex animo dispartiri, ut postea conferantur, nullo modo esset audiendus; cum neququam sint date ob causam, neque ad subeunda onera matrimonii conducant. Similiter ajunt Card. de Lugo, & P. Haunoldus,

expensæ quas pater infumeret in celebranda prima Missa sui filii, sive in ingressu in Religionem, neququam computandæ sunt in legitimam, neque vocandæ sunt in collationem.

171 Inquires tertio: Utrum vestes donatæ à parentibus filiz, dum nupti traditur, conferendæ sint? Resp. cum PP. Molina, & Lugo, quod vestes quotidianæ, quibus filia uti consueverat, non debent conferri: quia hæc habentur quasi alimenta à patre donata ad nuptias contrahendas: vestes vero pretiosæ, ut olofericæ, aut picæ acutæ, aut auro intertextæ trahendæ sunt in collationem. Dubium tamen est, utrum hæc vestes, quæ ad usum quotidianum non deserviunt, conferendæ sint juxta valorem, quo appendebantur, quando contractum fuit matrimonium, an juxta pretium, quo æstimantur tempore, quo faciendæ sunt collatio?

172 Aliqui, quibus suffragari videtur Antonius Gomez in legem 29. *Tauri, numer. 15*, respondent, quod appendendæ sunt juxta valorem, quæ habebant tempore nuptiarum: nam pretio illo filia videtur facta locupletior. Alii cum P. Haunoldo *numer. 562*, tenent talia ornamenta conferendæ esse, secundum æstimationem, & pretium;

tium, quod illis est tempore, quo faciendæ est collatio: nam usus tempore intermedii non est conferendus: ego autem ex ultimo, quod stando rationi probabilior, rationabiliorque est primus opinandi modus: pro praxi verò standum est consuetudini locorum.

173 Inquires quartò: si pater filio contrahenti matrimonium promissæ aliquam summam annuam ad sustinenda onera matrimonii: quia filius tali summâ indigebat, utrum hæc summa debeat adduci in collationem, dum filius succedat parenti? Resp. negativè cum PP. Molina, Lugo, & Haunoldo, nisi talis consignatio facta fuerit à patre in fraudem aliorum fratrum: nam si interveniat hæc fraus abs dubio debet conferri, cum seas nullo modo prodesse poterit illi, qui in re non egebat tali annua summa. Ratio autem nostræ resolutionis est: quia talis annualis summa pertinet etiam ad expensas patris, & computandæ est, quasi alimenta, & necessarij sumptus pro ipso filio elargiti.

174 Et sicut pater dum bona immobilia, v. g. fundum filio ducenti uxorem dedit, postea tempore mortis paternæ non debent vocari in collationem fructus percipi ex tali fundo, sed solum valor intrinsicus, quo æstimatur tale prædium secundum se; ita etiam

non debent conferri annui illi redditus promissi in alimentas: non enim facile assignanda est dispar ratio in utroque casu, & addit bene de Lugo, quòd nec pater, qui similem consignationem fecit filio, tenetur computare illos redditus inter bona, de quibus tempore mortis potest libere disporre.

175 Inquires quintò: An impensæ, quas pater in filii studiis infumit, debeant post mortem patris adduci ad collationem? Dubium procedit, quando filius non habet apud patrem bona adventicia, quorum administratio esse penes ipsum patrem: nam si bona adventicia habeat filius, datur specialis difficultas, de qua postea. Respondeo ergo cum communi, quòd similes expensæ neququam vocandæ sunt in collationem. Difficile tamen est assignare rationem hujus communis opinionandi modi: nam ratio, in qua vitantur aliqui, ut Gomez, nullus est momenti: necneque, quòd tales sumptus, cum sint loco alimentorum eadem cum ipsis naturam debent habere.

176 Hanc rationem merito rejicit P. Vazquez cap. 7. *de Testam. sub. 7*, nam expensæ, quæ ab scholasticis infumuntur tempore studiorum, præsertim in Academijs, & Conventoribus, & multò magis, si

loca, ubi studii navant operam, disita sint à patrio solo, hæc inquam expensæ notabiliter excedunt alimenta: ergo saltem quo ad hanc excessum deberent subijci collationi, quod nullus conceder. Neque item similibus communis sententia probatur bene ex eo, quod hujusmodi sumptus censendi sint, quasi bona castrensia, quibus filius ad scholasticam militiam, incrementaque bella rationalis miles sub nobili Minerva: Thesera autoratus laudis, ac honoris stipendia meritorus strenue obarmatur; sed hoc nullibi probatur, neque ullo solido fundamento innititur, nec quidquam aliud præferret, nisi speciosa verba, & præterea impugnatur ex his, quæ dictari sumus questione sequenti: relicti ergo his, & aliis inefficacibus probationibus.

177 Melior, solidiorque pro hac decisione probatio ex jure à nobis desumenda est. Probatur ergo primo ex leg. 50. ff. Familia Hereditaria, ibi: *Quæ pater filio emancipato studiorum causa peevogre agenti subministravit, si non credendi animo pater misisse fuerit comprobatus, sed pietate debita ductus, in rationem portionis, quæ ex defuncti bonis ad eundem filium pertinuit, computari æquitas non patitur.* Hucusque verba legis.

178 Ex qua clare constat, quod expensæ, quas pater insanus in excolendo filii ingenio, etiam si filius longè à patria studiis incumbat, subindeque plus de patrimonio erogandam sit ipsi, nisi pater expressè fecerit tales sumptus animo credendi (id est mutuandi) & ut postea conferantur, nullatenus debent conferri. Neque facit, quod in dicta lege solum fiat mentio de filio non suo, sive emancipato, non verò de filio suo, sive adhuc sub parentis facris degenti: hoc enim idè expressum est; quia difficultas, dubiumque solum poterat esse de filio emancipato: nam filius, qui adhuc jus paternum non exait, cum censatur eadem persona cum patre, inter ipsum, & patrem nulla obligatio cadere potest, nullumque creditum intercedere.

179 Probatur secundò ex leg. 5. Cod. Ad Senatus Consultum Macedonianum, in qua impensæ factæ à patre in studiis filiorum tribuuntur pietati paternæ: atqui ex texto in leg. 2. Cod. de Negotiis gestis: *Ea, quæ ex pietate paterna sunt non sunt postea repetenda, neque adducenda in collationem, nisi sint ex illis donis, quæ necessitate compulsus pater tribuit, ut sunt dos ad nuptias, & patrimonium ad ordines: ergo impensæ factæ à patre in studiis filiorum cum*

non

non sint factæ ex necessitate, sed ex spontanea voluntate non sunt postea repetendæ, nec subiiciendæ collationi.

180 Neque obstat, quod in *Novella constitutione 18. cap. 6. & in allegata Authentica Ex testamento, Cod. de Collationibus*, statuatur, quod liberi post mortem parentum debent conferre res, *quas habent pro dote, vel alio modo dadas*; ex quibus verbis videtur inferri, quod non solum conferendæ sunt illæ res, quas pater filio dedit necessitate compulsus; sed etiam illæ quas voluntate spontanea tribuit, quales sunt sumptus pro studiis factis, non inquam obstat: nam hoc intelligendum est de illis aliis rebas à filio acceptis, quæ speciali legum decisione non eximantur à collatione, quales sunt expensæ factæ in studiis, quæ juxta leges supra allegatas excipiuntur à collationibus.

181 Inquires sextò: Utrum expensæ studiorum factæ à parentibus pro filio, quia habet bona adventicia, quorum administratio est apud patrem: an, inquam, hæc expensæ debeant censeri factæ à patre ex bonis adventitiis filii, an verò ex substantia paterna? Respond. quod in tali casu rationabilis est, quod præsumantur factæ ex bonis filii; ac proinde post mortem patris, si filius velit, quod

bona sua adventicia integræ, & absque ulla diminutione ipsi restituantur, tunc omnes sumptus studiorum debent conferri, & tantò minus ex sua legitima debet accipere ille filius, quantum tempore studiorum insumptum fuit in ejus cultu, & educatione. Ita PP. Molina, Lugo, & Vazquez fecerunt Antonium Gomez contra Bartholum Hunium, & P. Haun. num. 570. Ratio resolutionis est: quia si filius habet bona adventicia non est æquum, ut pater fraudet alios filios illa portione, quam in studiis habentis unde alatur, insumpsit.

182 Difficilior tamen est resolutio circa libros, quos pro filio navante operam studii emit pater. Aliqui cum P. Molina *disp. 239.* ut clarius, soliusque respondeant, distinctione utuntur: vel enim pater adhuc vivens tradidit filio libros, quos pro fovenda ipsius literatura emerat, vel non tradidit, sed apud se met ipsum reservavit, ut post ipsius mortem traderentur filio. In primo casu tenet P. Molina, quod non sunt afferendi ad collationem, si filius, cui traditi sunt libri, jam erat Doctor, aut Licentiatus, aut jam saltem absolverat studiorum curriculum: nam tunc volumina hæc reputantur, quasi arma pro literali militia, & subeunt naturam bonorum castren-

trarium, quæ ut diximus ex leg. 15. Cod. Hujus, nullo modo veniunt in computationem. Ceterum, si Pater apud se retinebat libros, eo animo, ut postquam ipse diem clauderet, filio literato traderentur, tunc ait præallegatus Pater conferendi sunt; cujus ratio est: quia ex eo quod pater, nondum illos tribuisset filio, satis innot, quod voluit, ut in collationem adducerentur.

183 Alii autem ut Gomez absolute, & absque ulla limitatione tuentur, similes libros non esse conferendos; quia sunt quasi arma studiosorum, qui sunt tanquam milites rogati: atque arma, quibus pater filium instruit ad militiam non adducuntur in collationem, sed reputantur bona, quasi castrensia, ut omnibus pro explorato est: ergo similiter libri absque ulla limitatione, aut distinctione pronuntiandum est, quod non debent conferri.

184 Mihi verò plus placet discursus, atque opinandi via, quæ graditur Card. de Lugo: ait enim: quod libri computandi sunt, sicut cætera bona utensilia, quæ à parentibus donari solent filiis præcisè ad illorum usum; ita ut non concedantur filiis talium rerum dominium, sed solum usum resolutivum, atque ad parentum nutum revocabilem. Uterius distinctione unicit prædictus Au-

thor inter tempora, quibus libri conceduntur filio à patre: nam, vel tribuuntur, dum adhuc literis vacat, ut discipulus, atque ut scientias addiscat; vel postquam jam illas addidit, atque ultimam manum imposuit literario curriculo, & dum jam est in prociectu, ad earum exercitium: si tribuitur libros, dum adhuc filius versatur in scholis scientiarum alumnus, & illas addiscens, tunc debent conferri: quia in tali casu non censentur bona castrensia; sicut nullus erit, qui dicat, quod sunt bona castrensia arma, & sumptus, quos pater impendat ut filius, quem ad militiam destinat, domi, aut in aliqua aula militarem artem, quasi proluendo exerceret: nam similes expensæ cum non fiant pro exercendis armis in castris, neque constituentur filium in rem militem, sed solum proluferium, & quasi militiæ alumnus, ideo debent computari, & nequam inter bona castrensia recenseri.

185 Si verò filius jam studia absolvit, in promptuque est, ut ea quæ didicerat exerceret, tunc libri donati à patre pro simili exercitio non vocandi sunt in collationem, cum jam meritò possint pronuntiarri bona quasi castrensia, quemadmodum etenim apud omnes non veniunt in collationem sum-

sumptus etiam excessivi, quibus pater filium in militiam jam euntem obarmat, atque instruit.

186 Aliam regulam, quæ mihi omnino placet, securamque in praxi reputo, assignat prædictus Card. Lugo ad dignoscendum, quando conferendæ sunt expensæ factæ à parentibus, tam pro studiis, quam pro libris filiorum, sive isti habeant bona castrensia, quæ pater administret, sive illis careant. Nimium, quod si pater in codice, aut libro aliquo, ubi credita, & debita designare solet, hos sumptus in favorem filii factos designet, tunc debeant conferri; nam hoc evidens signum apparet de eo, quod pater vult repetere postea à filio has expensas, & quod fecit eas animo credendi; ac proinde, quod debeant conferri juxta decisionem legis 50. ff. Familia Herciscunde, quam supra dedimus. Si verò, vel nullatenus in aliquo codice hos sumptus scribat pater, vel si designet, eos scribat in libro, in quo solum curiositatis ergo, vel ob rectam suorum bonorum gubernationem notabat sumptus alios à nemine repetendos, tunc non debent in collationem trahi. Nam, quod sint notati tali in codice nullo modo probat patrem eo in animo fuisse ut postea conferantur. Quoniam etiam, ut supponi-

mus in dicto libro, designatæ sunt expensæ factæ in alios usus profusos necessarios pro alimentis domi, ac totius familiæ.

187 Inquires septimo: utrum conferendum sit patrimonium, vel summa illa, quam pater filio ad ordines suscipiendos designavit, quæ summa dicitur patrimonium pro titulo mensæ ad ordines? Respondent affirmativè PP. Vazquez num. 162, de Lugo num. 203. Hauldus num. 365. contra Gomez in leg. 29. Tauri num. 21. Ratio illorum est: quia talis summa, seu patrimonium in re est donatio ob causam, & se habet sicut dos, aut donatio propter nuptias: nam consignatur à parentibus, ut filius ordines suscipiat, in quibus spirituale matrimonium celebratur; atque ex Novella constitutione 18. cap. 6., & ex recepta Authentica ex testamento, Cod. de Collationibus, ea, quæ pater filio dedit ob causam, & in dotem debent adduci in collationem, & computari in legitimum: ergo simile patrimonium pro titulo mensæ ad ordines necessariorum trahendum est in collationem. Nec fundamentum Anton. Gom. alioque est momenti, nimium, quod similis donatio tubeat rationem, & naturam bonorum, quasi castrenium: hoc enim omnino falsum est, nec probabile potest readi, aut jure, aut ratione.

Ego

188. Ego autem distinctio-
ne omnino utendum esse judi-
co; nam vel summa illa quam
pater filio ad suscipiendos or-
dines destinat, est ut cum illa
instituat beneficium Ecclesiasti-
cum collativum pro titulo ad
ordines, vel præcisè designa-
tur tamquam patrimonium, quo
toto vitæ suæ tempore possit
ali filius; ita tamen ut in be-
neficium collativum Ecclesiasti-
cum non convertatur, sed pos-
sit de illa pro libito disponere
filius post mortem. Si primo
modo designatur patrimonium,
censeo, quod nisi filius expres-
se consentiat in eo, quod ex
portione sua legitima institua-
tur beneficium, sive Cappellania,
tunc summa destinata ad illam
non debet adduci in collatio-
nem, sed tempore mortis pa-
tris debet computari in quin-
tum bonorum, de quo potest
pater libere disponere in opera
pia, vel si quintam non supe-
rest debet summa illa detrahi
ex cumulo bonorum.

189. Et ratio mihi effica-
cissima est: quia ut identidem
supra ex jure repetitum est, le-
gitima debet relinqui filio abs-
que ullo gravamine, & ita ut
possit filius de illa disponere
pro libito, arbitrataque suo;
sed filius non potest disponere
de summa illa, quæ in benefi-
cium Ecclesiasticum est traduc-
ta, talique summa gravata jam

est conditionibus, quibus erec-
ta est Cappellania: ergo talis
summa non debet computari
in portione legitimam, nisi
expresse consentiat filius: nam
accedente illius consensu, atque
etiam consensu Patris potest fi-
lius disponere de illa summa
in talem usum.

190. Secunda verò pars,
nempe, quod si filius tenuerit, ut
de portione legitima sibi dese-
renda instituat tale beneficium
Ecclesiasticum, summa ad hoc
destinata debeat computari in
quintum. Probat: quia pater
potest libere disponere de quin-
to bonorum prout ipsi placue-
rit, præsertim in opera pia; ac
qui tale beneficium Ecclesiasti-
cum opus est pium: ergo sum-
ma ad illa destinata debet com-
putari in quintum bonorum.
Tertia verò pars; nimirum,
quod si vires quinti bonorum
non suppetant ad sortem talis
beneficii, tunc fors debeat ex-
trahi ex cumulo bonorum, ita
ut omnes hæredes æqualiter cen-
seantur gravati, suadetur pri-
mò: quia simile beneficium ce-
dit in commodum, & utilita-
tem cohæredum, & totius fa-
milie, nam semper ad benefi-
cia hæc vocantur, post primum
beneficiarium, cæteri omnes ex
familia, & suffragia, quæ in-
bi injunguntur fieri à Cappella-
na, applicari debent pro patre,
cæterisque ex familia: ergo cum

com-

commodam reportandam ex tali
beneficio sit commune omnibus
cohæredibus; commune etiam
debet esse onus contributionis
ad sortem pro illius erectione.

191. Suadetur secundò:
quia ut dicemus paulò post du-
bio 9. portio, quæ emptum est
aliquod officium pro filio, non
debet computari in legitimam
illius: sed ita debet conferri,
ut omnes hæredes æqualiter
graventur, ut expresse decidit
Ulpianus leg. 17. §. 16. ff. de
Collatione bonorum, cujus ratio
est: quia tale officium cedit in
decus, & commodum totius fa-
milie: atqui ita cedit benefi-
cium Ecclesiasticum in nostro
casu: ergo fors pro illo debet
partiri inter cohæredes. Atque
ita debere exequi in praxi ju-
dicane sapientissimi Magistris
tam in Jure, quam in Theolo-
gia, quos in facti contingen-
tia super hac re consultos habui.

192. Inquires octavò: an
sumptus facti à patre, ut filius
peregre proficiscatur, sive pere-
grinationes sint prophanæ, sive
sint Religionis ergo ad invi-
senda Sanctorum delubra, eo-
rumque venerandas reliquias,
sive sint ad scrutandos multo-
rum hominum ritus, moreisque
videndos; ac Urbes? Item,
utrum impensæ factæ in horti-
cultis, & torneamentis, & aliis
similibus; an inquam, hæc ex-
pensæ conferendæ sint? Respon-

deo eum præcitat DD. & P.
Molina disp. 240. quòd nullo
modo in collationem debent
venire, nisi filius habeat bona
adventitia; aut nisi parentes ex-
presse protestentur, quòd pos-
tea sint conferendæ; nam debet
præsumi semper parentes in-
sumpsisse illas expensas, ex af-
fectu, pietateque paterna, qua-
tenus cedebant, vel in commo-
dum, vel in honorem, vel in
recreationem honestam ipsius fi-
lii, & non animo gravandi illum,
minuendique illius legitimam.

193. Inquires nonò: utrum
bona illa, quibus pater filio
emit officium publicum, aut
quæ pater insumpsit pro obi-
tando tali officio sint conferen-
da? In hac questione certum est
officium apud DD. quod sit
officium sit iterum vendibile,
debet conferri in legitimam,
nisi contrarium expresse protes-
tetur pater, dum tale officium
emit, & hoc possit fieri sine
præjudicio aliorum fratrum. Se-
cundò est etiam certum, quod
tale officium debet conferri, &
computari in legitimam, quan-
do licet ex se non possit ven-
di, tamen ex licentia Principis
vendi potest. Certum est
tertio, quod si officium, li-
cet non sit vendibile, est ta-
men transmissibile ad hæredes,
quod tunc etiam debet conferri.

194. De illis verò offi-
ciis, quæ nec vendi, nec trans-
mit-

mitti possunt, sed sunt mere personalia, ut Episcopatus, Doctoratus, &c. communiter tenent DD. quod non debent conferri, licet pater precio, aut precibus officium illud pro filio obtinisset, ut colligitur argumento à contrario ex leg. *Omni modo* 30. §. 2. *Cod. de Inofficioso testamento*. Et sane, quod non debeat computari in legitimam illius, pro quo emptum fuit officium, sed ad summum, quod ita debet conferri, ut omnes hæredes æqualiter censeantur gravati, aperte colligitur ex leg. 13. §. 18. *ff. de Collatione bonorum*, ubi Ulpianus *sed an id, quod dignitatis nomine à Patre datum est, vel debetur, conferre quis in nomine cogatur, videamus. Et ait Papinianus non esse cogendum: hoc enim propter onera dignitatis præcipuum habere oportere, sed si adduc debeat, hoc sit interpretandum est, ut non solum oneretur is, qui dignitatem meruit, sed commune sit omnium hæredum onus hoc debitum*. Hucusque Ulpianus.

195 Unde inferitur, quod non debent adduci, in collationem sumptus, quos pater fecit pro filio, ut vel Episcopatum obtineret, vel Doctorali insula redimeretur, licet hæ dignitates personales omnino sint. Difficile tamen est assignare rationem, cur hæc officia perso-

nalìa, cum ex una parte pretio sint estimabilia, & ex alia proventus maximos personæ constitutæ in tali dignitate patiant, cur inquam, non debeant conferri? Aliqui cum Tello rationem esse ajunt: quia cum legitima de se sit alienabilis, & vendibilis, & hæc officia non sint vendibilia, ideo non possunt computari in legitimam.

196 Sed hæc ratio patitur manifestam instantiam: nam apud omnes officia transmissibilia, & non vendibilia computantur in legitimam; atqui de ratione legitimæ non solum est, quod possit transmitti; sed etiam, quod possit vendi: ergo hæc ratio, vel multum probat, vel nihil. Aliæ rationes ab aliis assignatæ etiam patiuntur manifestas instantias, ac proinde præcipua ratio debet esse decisiva legis, & etiam, quod similia officia cedunt non solum in utilitatem illius, pro quo comparatur, sed etiam in decus, & honorem totius familiæ. Atque utinam quæ hucusque à nobis comparata sunt, non solum in publicam cedant utilitatem, sed etiam in decus, atque honorem Sapremi Patris familias, Trini nempe Numinis, terque optimi, terque maximi, purissimæque sine labe conceptæ Matris familias nostræ, ac Procoparentis IGNATII, quorum filii perpetuò *Sui* salutemur.

APPENDIX

AD LEGES SEXTAM, ET NONAM

T A U R I.

UBI CASUS DUO SINGULARES EXPENDUNTUR.

ALIUS CIRCA INSTITUTIONEM DESCENDENTIS prætermisiss legitimis ascendentibus. Alius circa dispositionem in favorem naturalium filiorum.

DUO nobis supererant hic exagitanda pro complemento eorum, quæ in hoc tractatu à Doctoribus discutuntur: nimirum, quibus integrum sit facere testamenta? Et qui possunt institui hæredes? Caterum ab illorum enodatione manum, atque operam consultò subtrahimus, quia specialem difficultatem, nodumque dignum strenuo vindice neutiquam continent: tum præterea, quia apud quemque abundè, solidè, ac elædè discussa nullo negotio reperiuntur. Placuit tamen duplicem hic quæstionem annexere speciosam, ni fallor, practicam nimis, & quæ non adeò facile apud Autores inveniri queat; & circa quam in facti contingentia, subortaque lite, consultus aliquando sententiam meam exposui; cui in utroque eventu Judices ipsi acquieverunt, symbolumque, ac jus pro opinione, quam posuisti in foro pronuntiârunt: atqui hinc in animum induxi meum, haud ingratum fore Jurisprudentiæ studiosis, si pro coronide hujusce de Testamentis tractatûs duplicem hanc quæstionem tandem annexerem. In cujus decisione ab scholastica methodo, quam hucusque infectati sumus, gradum; ac calammum aliquantulum revocabimus: laxioremque, atque ad forensium usum aptiorem stylum amplectemur.